

DOMOLJUB

Ishaja vsak šotrtok. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 8 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Stev. 15.

V Ljubljani, dne 14. aprila 1910.

Leto XXIII.

Odpadnik — hrvaški ban.

Naša politična prihodnost zahteva najožje zvezo s Hrvati; državna potreba se v tem oziru krije z našo koristjo. Samo močna skupina Hrvatov in Slovencev bo na jugu mogla ohraniti naši državi mir. Z Balkana žuga vedna nevarnost. Odkar so takojmenovani Mladoturki na Turškem zmagali, bo uporov in nemirov še več, nego jih je bilo prej. Zdaj divja punt v Albaniji. Albanci hočejo več samostojnosti. In pri tej priliki lažejo Srbi, da je naša država nahujškala Albance, Lahi — naši zavezniki — jim pa verjamejo. V takih razmerah nismo nikoli varni, da ne izbruhne krvava vojska. Zveza slovenskih pokrajin z Istro, Dalmacijo, Hrvaško, Slavonijo, Bosno in Hercegovino bi bila trdnjava proti nezrelim sanjačem, proti nestrpnemu mohamedanstvu in razkolu.

Na vsak način se moramo potemlakem zanimati, kako in kaj se godi na Hrvaškem. Kar vidimo, ni veselo. Za bana, kraljevega namestnika, je verski odpadnik dr. Tomašič. Od nekdanj je ta zelo nadarjeni, toda malo značajni mož držal z Madjari. Ko je bil sedanji ogrski ministrski predsednik Kuen-Hedervari za bana na Hrvaškem, je bil ta Tomašič za hrvaškega ministra v Pešti. Kasneje je živel v pokoju v Zagrebu. Vzel je v hišo za tovarišico svoji ženi neko lahkoživo mlado dekle, ki je na Dunaju v nekem gledišču pela in ni bila na najboljšem glasu. Kmalu so se začeli prepiri z ženo; parkrat mu je ušla; nazadnje se je pa dala zavoljo dokazanega prešestva ločiti od njega. Tomašič je nato pokazal vso svojo značajnost. Katoličan se ob življenju svoje žene ne more poročiti z drugo. Razkol-

niki pa dovoljujejo drugi zakon, če je bil prvi ločen zavoljo prešestva. Tomašič in njegova pevka, ki mu je pregnala dobro ženo iz hiše, sta odpadla od katoliške vere in se dala prepisati v razkolno, med Srbe. Na Hrvaškem bi pa vkljub temu ne bil mogel skleniti veljavnega zakona, ker hrvaške postave tako kakor naše katoličanu, tudi če odpade od vere, ne dovoljujejo drugega zakona ob življenju prve žene. Zato sta šla na Ogrsko in sta tam sklenila pred ogrsko državo veljavni, po naših načelih in po hrvaških postavah pa divji zakon.

Ta mož je zdaj za kraljevega namestnika na Hrvaškem; njegova pevka je banica. Take sramote še ni izkusil hrvaški narod. Odpadnik, čegar zakona domače postave ne priznavajo, vlada v kraljevem imenu; na banskem stolu, kjer so bili najvzornejši in najplemenitejši možje, kjer je stoloval svoj čas nepozabni zmagovalac nad madjarsko nezvestobo in surovo oholostjo ban Jelačić, sedi zdaj madjaron Tomašič.

Dve veliki nevarnosti pretite nesrečni hrvaški domovini in če ne bo pogumnih mož in naglega, neustrašnega dela, jima ne uide. Prva nevarnost je v razkolnem Srbstvu. Na Hrvaškem in v Slavoniji sta dve tretjini katoličanov Hrvatov; ena četrtina so razkolni Srbi, ostali (ena dvanajstina) pa Nemci in Madjari. Madjaronske vlade so se vse dobrikale Srbom, da so se ž njihovo pomočjo vzdržale na površju. Že volivni okraji so tako razdeljeni, da tam, kjer so Srbi v večini, voli po petkrat manj ljudi po enega poslanca, kakor tam, kjer prebivajo Hrvatje. Tomašič, — sam razkolnik, se je takoj oprl odkrito na Srbe. Kmalu bodo na vseh vplivnejših mestih, pri vladi, pri sodiščih in drugod sedeli sami razkolniki.

Katoliško ljudstvo je vedno bolj ob svoj pomen. S tem se pomika središče južnih Slovanov od Ljubljane in Zagreba v Belgrad v silno nevarnost državi in v neizogibno oslabljenje katoliške zavesti.

Druga nevarnost je zvezana s prvo. Liberalci dvigajo pod Tomašičem svojo glavo. Izobraženci so na Hrvaškem po večini v liberalnem taboru, ki sovraži cerkev in zaničuje vse, ki so ji zvesti; ljudstvo je pa brez veljave. Volivna pravica za hrvaški sabor je silno omejena; kdor ne plačuje vsaj 30 kron direktnega davka, je nima. Zato je zlasti kmečki stan na tleh. Nihče se ne meni zanj. Da bi imel tudi kmet kake pravice, da bi na njegovi organizaciji slonelo javno življenje, na to takorekoč nihče ne misli. Samo Radičeva kmečka stranka poudarja to načelo, toda ob sedanjih razmerah je preslaba, da bi mogla kmalu do zmage. Liberalni izobraženci imajo komando v rokah.

Madjarski vladi, ki je spravila Tomašiča na banski stol in menda vladarju prikrila njegovo odpadništvo, se gre za to, da na Hrvaškem zopet pridejo Madjarom prijazni poslanci v sabor in da se z mržnjo proti Dunaju utrdi zveza Hrvatov s Pešto. Na Ogrskem so že več let v veljavi proticerkveni zakoni: tam imajo civilni zakon in vse krstne, poročne in mrtvaške matice vodijo državni uradniki, in ne več duhovniki. Prav gotovo bodo izkušali to uveljaviti tudi na Hrvaškem. Srbi in liberalni Hrvatje bodo v saboru brž za to. Tomašič bo to reč na vso moč gnal, že zato, da postane njegov divji zakon po hrvaških postavah veljaven. Najhujši sovražnik je torej pred durmi. Revščini in splošni zanemarjenosti se ima pridružiti še ostrupljenje družinskega življenja, od katerega bo imel zopet srbski razkol največji dobiček.

Kdor ima kaj srca za ljudski blagor, se mora zdaj dvigniti in buditi ljudstvo na boj, na neizprosni odpor proti tem satanskim nameram. Ob času Jožefa II. pred nekaj več nego 120 leti se je začela ta poševna pot, ki so zdaj Hrvati na nji. Takrat je hotel cesar naložiti davek hrvaškim in ogrskim plemičem in veleposestnikom in razbremeniti male in srednje kmete. Hrvaški velikaši so se ob tej priliki v skrbeh za lastne žepe proti ljudstvu združili z ogrskimi in iz te zveze je nastala sedanja odvisnost Hrvatov od Ogrov. Proti ljudstvu je nastala zveza ogrske gospode s hrvaško. Samo vzbujeno, zavedno ljudstvo jo more zopet vreči in se rešiti banov odpadnikov.

V sveto deželo.

Verni Slovenci!

Stopamo pred Vas z veselimi oznanimi: V sveto deželo pojdemo!

Pred dvema letoma smo bili v Lurdu. Pod božjim in Marijinim varstvom se je naše romanje izvršilo srečno; romarji so bili polni zadovoljnosti in hvaležnosti, da jim je bilo videti blaženi kraj Marijinega prikazanja.

Je pa še neki drug kraj na zemlji, kamor nas vleče srce, kjer doslej Slovenci še nismo bili. To je dežela, katero že pridevek »sveta« dežela odlikuje od vseh drugih; dežela, katero je večna Beseda, ko je meso postala in med nami prebivala, počastila s svojim 35letnim bivanjem; dežela, v kateri se je zgodilo največje delo človeške zgodovine in najlepše delo usmiljenja božjega: odrešenje človeškega rodu; dežela, katero je Bog sam namakal s svojo krvjo. Dežela, o kateri smo že kot otroci slišali toliko pripovedovati v svetopisemskih zgodbah; dežela, katero imamo vedno pred očmi v nedeljskih evangelijih; dežela, za katero so stotisoči kristjanov srednjega veka v križarskih vojskah lili kri in darovali življenje.

Kdo izmed nas si ni že želel biti tam in gledati svete kraje, ki so tolikokrat v našem duhu?

Verni Slovenci! Zdaj je priložnost. Posamezniku je težko iti. V družbi domačih ljudi je to lahko. Zato napravljamo v tem letu

I. skupno slovensko romanje v sveto deželo.

Romanje bo trajalo od 2. do 21. septembra.

Z ozirom na prostor na ladji se sprejme: 44 oseb v prvem, 142 v drugem, 350 v tretjem razredu. Skupaj 536 oseb.

Troški romanja so: Prvi razred 450 K, drugi 400 K, tretji 280 K.

Za tako dolgo potovanje jako nizka cena. S tem je plačano vse: vožnja, hrana, prenočišče in drugo.

Sprejemajo se samo zdrave osebe obojega spola.

Čas za priglašanje je od 1. aprila do 15. julija.

Kdor se priglasi, bo takoj dobil še natančnejše pojasnilo o pogojih in razmerah romanja.

Vsa pisma v tej zadevi naj se naslovljajo: Odbor za Jeruzalemsko romanje v Ljubljani.

Verni Slovenci! Lepa prilika se Vam nudi! Čas je ugoden, cene nizke, pot sama vabljiva. Stali bomo na mestu, kjer je Devica povila božje Dete in ga položila v jaslice, in na mestu, kjer je stal križ, drevo življenja za človeški rod — najsvetejši mesti za kristjana. Komur razmere pripuščajo, se pridruži svetemu potovanju!

V Ljubljani, 15. sušca 1910.

Odbor.

Deželni zbor kranjski.

Poslanec Zabret

je zavrnil očitjanje liberalcev, da ima deželni proračun preveč kmečki značaj. Ogromna večina v deželi je kmečka, zato je dolžnost deželnega zbora ozirati se na potrebe kmečkega stanu. S povzdigo kmetijstva, živinoreje in poljedelstva, z zgradbo novih cest, se pa povzdiga tudi blagostanje mest. (Odobranje.) Želi, da se podaljša vodovod na Gorenjskem tudi v Cirk in Hrastje, ker tudi na Gorenjskem nimamo povsod dobre pitne vode. Regulirajo naj se vendar že Sava in Tržiška Bistrica, a tudi cesta iz Škofje Loke na kolodvor naj se razširi, ker se vrši ves promet iz poljanske in selške doline po tej cesti. (Odobranje.)

To cesto je priporočal tudi poslanec Pirc.

Deželni odbornik dr. Lampe

pravi: V tem zasedanju se je deželnemu odboru že veliko naročilo, kar mora napraviti. Deželnemu odboru se preveliko zaupa, če bo moral deželni odbor vse sam to izvršiti, postane preveč mogočen. In če bo moral deželni odbor za vse misliti in skrbeti, potem pa deželnega zbora treba ni. (Veselost.) Pa ne mislite, da deželni odbor spi, ali je morebiti spal zadnji dve leti. Ne! Poslušajte, kaj se je vse izvršilo! Naredili smo trinajst vodovodov, dve kapnici, tri vodnjake, šest cest in še več stvari se sedaj izvršuje. Naši deželni inženirji so se pokazali vredni zaupanja, ki ga imamo vanje. (Odobranje.) A omeniti moramo še nekaj. V deželnem proračunu je postavka za podpiranje umetnosti. Naša stranka ceni umetnost. Tudi duha je potreba povzdigniti. Dežela, ki ne podpira umetnosti, ne izpolnjuje svoje kulturne dolžnosti. (Tako je!) Po svetu s ponosom kažejo svoje umetniške zbirke. V Belgiji in Holandiji ni mesta, ki ne bi imelo svoje umetniške galerije. Nekdaj se je tudi pri nas podpirala umetnost. V Valva-

sorjevi dobi je na Kranjskem cvetela umetnost, a po tej dobi je umetnost na Kranjskem propala. Naj bi se skoraj tudi v tem oziru pri nas razmere zboljšale. Dežela seveda ne more povzdigniti umetnosti, ne more plačati skrbi in truda umetnikov, toda umetnikom bo dala veselje za praktično delo. (Odobranje.) Deželni odbor, ki z veseljem gradi ceste in vodovode, zida kanale in hleve, pa ni tisti faktor, ki bi gojil tudi umetnost, in zato je potreba, da se ustanovi deželni umetniški svet, katerega ustanovitev deželnemu zboru toplo priporočam. (Živahno odobravanje.)

Dr. Tavčar

pravi, da hoče ubogati dr. Kreka, ki želi, da bi se proračunska razprava ne vršila v znamenju čenč. Potem se je zabil na državno pravdnikstvo, ki je na zahtevo vojaške oblasti konfisciralo narodni kolek v spomin 20. septembra 1908. Koleki so se rabili že petnajst mesecev. Na ta način se ljudi samo razburja. Branil je tudi mestno občino ljubljansko — zakaj je pa podžupan — kateri se je očitalo, da zanemarija svoje šolstvo, in da niso računi pri elektrarni v redu.

Zaradi narodnega koleka ga je zavrnil deželni predsednik bar. Schwarz, da ni res, da bi vojaške oblasti izsilile konfisciranje narodnega koleka, in da sodne oblasti že same vedo, kaj jim je narediti.

Poslanec Hladnik

je najprej opisal slabe gospodarske razmere v krškem okraju. Občine ne morejo zmagovati stroškov. Poleg cestnih in občinskih naklad imajo pa še naklado za vzdrževanje meščanske šole v Krškem. 22.000 kron morajo občine krškega okraja vsako leto plačati za šolo, dasi to šolo obiskujejo učenci, ki po večini niso v okraju doma. Vsaj za učiteljestvo naj bi prispevala dežela vsako leto 4000 kron. Potem si je privoščil Višnikarja, ki je dokazoval, koliko denarja gre v kmetijske namene. Največ postavk v deželnem proračunu je v korist mestom in tudi najdražji vodovodi, ki so se doslej gradili v deželi, se se gradili za mesta in to v Kranju, Radovljici in Novem mestu. (Odobranje.)

Denarja bi rad

ljubljski poslanec dr. Triller. Tako le: Za višjo dekliško šolo za letos 7000 kron, a za leti 1909 in 1908 pa 14.000 K, torej skupaj 21.000 K. Potem pa tudi za obrtno šolo, ki jo mora graditi ljubljanska občina, ki bo do 200.000 K več veljala, kakor je bilo proračunjeno.

O zapostavljanju slovenskih pravnih avskultantov

govori ob splošnem odobravanju poslanec dr. Pegan. Justična uprava odklanja slovenske sodne praktikante brez vsakega vzroka, ali pa njihove prošnje toliko časa zadržuje, da se Nemec oglasi, in potem pravijo slovenskemu prosilcu, da ni nobenega praznega mesta. Nemški avskultantje dobé tudi

štípndije, da prva leta lahko brez ad-
jutuma prežive, a slovenski avskul-
tante ne dobé štípndij. Dežela bo mo-
rala podpirati avskultante in prakti-
kante. Največja krivica je pa to, ker
dobé nemški uradniki podporo za to,
da se usposobijo za službovanje v slo-
venskih krajih. V zadnjih devetih me-
sasih se niti eden slovenski jurist ni
posvetil sodnijski praksi pri deželnem
sodišču. Poznajo dve meri, eno, in si-
cer boljše, za nemške avskultante, a
drugo za slovenske. (Odobrovanje.) —
Nato predlaga daljšo resolucijo, ki je
bila z živah. odobravanjem sprejeta.

Za cirilmetodarijo

bi bil rad nekaj tisočev dobil poslanec
dr. Oražen. Branil je družbo, da ni
liberalna. (To pa res ne! Le kdo si je to
izmislil!) V pravilih stoji, da je na kr-
ščanski podlagi, v šolah se uči krščan-
ski nauk. (Dr. Tavčar mu je dejal med
govorom: Je sama hinavščina!) Tudi v
govoru Oražnovem je bilo silno ve-
liko.

Tudi Gangl

bi rad denarja za »Narodno šolo« (iz
njenega odbora so vrgli zadnjega pri-
staša naše stranke!) 400 K, a 2000 K naj
bi se porabilo za častna darila pisate-
ljev gledaliških iger.

Dr. Novak

se je kregal, ker ni v proračunu pod-
pore dramatičnemu društvu. In ko je
poslanec Turk videl, kako vstajajo
njegovi klubovi tovariši in prosijo to in
ono, je vstal tudi on in se je potegnil za

muziko.

Namesto 6000 K, kolikor je v prora-
čunu, naj se postavi v proračun 12.000
kron, in to naj se razdeli »Glasbeni Ma-
tici«, pevskemu društvu »Ljubljana« in
slovenski »Filharmoniji«. Je prav lepo
to, da gospod poslanec še ni na »mu-
ziko« pozabil.

Poročevalec dr. Krek

je potem dejal: Moja dolžnost je zago-
varjati sklepe finančnega odseka. Zato
odklanjam predlog poslanca Hladnika
za prispevanje k stroškom meščanske
šole v Krškem, potem predlog poslanca
Gangla o darilih dramatičnim umetni-
kom, dalje odklanjam predlog poslan-
ca dr. Oražna zaradi podpore Ciril-Me-
todovi družbi. O podpori višji deklinski
šoli pa mora pojasniti: Zaradi te šole
je razmerje med ljubljansko občino in
deželnim odborom precej napeto. Iz
kuratorija za to šolo je izstopil odpo-
slanec deželnega odbora dr. Detela, ker
se je čutil žaljenega. To razmerje traja
še danes in se od merodajne strani še
nič ni ukrenilo, da bi se ublažilo. Mi
ne moremo deželnemu odboru dati ne-
zaupnice! — Predno se je obrtna šola
začela graditi, je deželni odbor ljub-
ljanski občini predlagal, da bi se v no-
vi šoli pripravili prostori za trgovsko
šolo in obrtni urad. Na to se deželnemu
odboru niti odgovorilo ni. Take stvari
ne pospešujejo prijaznega razmerja
med deželnim odborom in mestno ob-
čino. Če hočete dobiti podporo od de-

žele, skrbite, da se to razmerje spre-
meni. Vprašanje obrtne šole, zlasti tisti
odpis državnega posojila v znesku 900
tisoč kron, se je hotelo politično izko-
riščati. To ne koristi stvari (dr. Triller:
Mi smo pa glasovali za podporo trgo-
vski šoli.) Seveda, ker bi bila tudi brez
vas sprejeta. Tudi predlog za zvišanje
podpore v namene godbe moram od-
klanjati. (Dobro.) Pri glasovanju je bil
deželni proračun sprejet in več pred-
logov naših poslancev, a odklonjeni so
bili:

Višnikarjev predlog zaradi
ustanovitve meščanskih šol;

dr. Trillerjev za podporo k
zgradbi obrtne šole;

dr. Novakov za podporo drama-
tičnemu društvu in dr. enaki.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Poletno zasedanje državnega zho-
ra se prične v četrtek, 14. t. m. Napeto
pričakuje vse, kako se bo odločila uso-
da vlade in parlamenta v tem zaseda-
nju. Bienenrth se boji, da ne bi besede
načelnika Poljsk. kluba, Glombinske-
ga, da ne bode več posredoval med vla-
do in opozicijo, več pomenile, kot se na
videz vidi. Ve namreč prav dobro, da
je prisilila Glombinskega do tega ko-
raka močna struja v Poljskem klubu,
ki ni zadovoljna s sedanjo politiko Pol-
jakov, ki so bili dosedaj že kar naprej
z vsako vlado, naj je bila taka ali taka.
Najbolj komod je taka politika, to je
res, a če je vselej tudi v korist onih,
ki pošljejo poslance na Dunaj kot za-
stopnike svojih koristi, je pa vendar le
več kot dvomljivo. Zato pričakuje Bie-
nertova vlada s precej težkim srcem
četrta, ki ji lahko prinese nov poraz.
Predsednik državnega zbora je namreč
postavil na dnevni red kot prvo točko
razpravo o novem državnem posojilu
182 milijonov, katero je državni zbor
enkrat že odstavil iz dnevnega reda. To
je storil predsednik brez vednosti klub-
bovih načelnikov proti zahtevi Slovan-
ske Enote, naj se dnevni red določa v
seji načelnikov. Ker Slovanska Enota
tega gotovo ne bo kar molče pogoltni-
la, vlada zopet lahko pogori. Sicer je
naša vlada kaj trdoživa, in je vsaka za-
ušnica od strani parlamenta še ne
spravi v zadrego, toda sčasoma jo mo-
rajo pa taki pokloni vendar toliko
ogreti, da se prične tajati tista smola,
s katero so prilimani naši ministri na
svoje mehke stolčke.

OGRSKO.

Khuen ima srečo. Justhovci in Ko-
šutovci si segajo vedno hujše v lase,
njemu se pa kandidati za novo vladno
stranko kar ponujajo. Napotje mu de-
lajo samo še nesoglasja glede volivne
pravice. Tisza je, kakor znano, zoper
splošno in enako vol. pravico. Proti
njemu je nastopilo nekaj drugih, med
njimi tudi justični minister Szekely.

Skoraj gotovo se pa Khuenu posreči
zavleči odločitev v tem vprašanju do
»pripravnejših« časov. — Z dalmatin-
sko železnico poizkušajo Mažari na
vsak način ogoljufati našo državno po-
lovico. Ker se jim ni posrečila namera,
da bi zvezali kranjsko mejo s Karlov-
cem, oziroma Ogulinom z ozkotirno že-
leznico, nameravajo to storiti s sicer
normalnotirno, toda druge vrste, tako,
da bi bila za večje in hitrejšje transpor-
te nesposobna, in bi vsled tega služile
mažarske železnice.

ČEŠKO.

Vlada namerava sklicati deželni
zbor šele jeseni, ker so se vsa pogajanja
za češko-nemški sporazum vsled preti-
ranih nemških zahtev razbila. Nemci
nočejo prav nič odnehati, ker nočejo
sporazuma in urejenih razmer, ker se
jim tako dovolj dobro godi, saj imajo
vlado in birokracijo na svoji strani.

HRVAŠKI SABOR

razpravlja sedaj proračun, ker so Fran-
kovci prenehali z obstrukcijo, ker so
odgodili izključitev poslanca Zatluka
od 16 sej. Tudi en zgled, kake stvari od-
ločajo na Hrvaškem v politiki. Vpraša-
nje o volivni reformi je v glavnih na-
čelih že rešeno, pogajanja se vrše samo
še glede posameznosti. Kako se bodo
vršile volitve, kaže to, da se vladi ni
zdalo niti vredno odgovoriti na inter-
pelacijo poslanca Radiča, če bo vlada
prepovedala uradom, da bi agitirali za
vladne kandidate. — Obsodbo Srbov v
znanem procesu je najvišje hrvaško
sodišče razveljavilo. Ta slučaj je poka-
zal, kako so hrvaška sodišča odvisna
od politike. Ban Rauch je začel proces
proti Srbom, da utrdi svojo vlado,
predsednik najvišjega sodišča Rakod-
czay pa postane v zahvalo za zadnjo
razsodbo hrvaški minister.

BOSANSKI SABOR

bo sklican v prvi polovici julija. Vlada
je izdala postavbo glede zastaranja
pravnih posledic pri političnih in na-
vadnih hudodelstvih in prestopkih in
postavbo v varstvo pisemske tajnosti. —
Pripravlja se pa postavba za bosensko
deželno brambo.

BALKAN.

Z uspehi Petrovega potovanja v
Petrograd niso Srbi nič kaj zadovoljni.
Jezi jih, da je Rusija ravno ob času
kraljevega obiska sklenila sporazum z
Avstrijo, in sploh se jim zdi, da so nji-
hovega kralja v Petrogradu zelo mrzlo
sprejeli, če ne celo prezirali. Uspeh ob-
iska v Carigradu je bil pa ta, da mislijo
Srbi delati za balkansko zvezo pod tur-
škimi vodstvom. — V Albaniji je nastal
zelo razširjen upor Arnavtov, ki na-
pravlja zelo resne skrbi mladoturški
vladi. Arnavti se upirajo arabski abe-
cedi in zahtevajo latinsko, nezadovoljni
so z davki, in tudi vojaška služba
jim ne diši posebno, ker je imei prejš-
nji sultan samo arnavtsko telesno stra-
žo, drugih vojakov pa med Arnavti ni
nabiral. Med Arnavti in turškimi vo-
jaki se vrše že cel teden hudi boji, v
katerih imajo oboji velike izgube.

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.
(Dalje.)

»E, menda se nam zdaj ni treba bati teh pesjanov,« je dejal čez dokaj časa Grahek; »možje, ko bi vedel, da tudi naše kraje čaka kaj takega, kar se je godilo pred dvema letoma doli okrog Kranja, bi se danes zapustil domačijo in se preselil kam drugam. Bi si vsaj življenje rešil, če ne drugega.«

»Pa res, še zdaj me je groza, če se spomnim, kar so takrat ljudje pripovedovali o turški zverjadi,« je pripomnil hlapec Rok; »vse cerkve so pogorele do tal in pravijo, da je bilo na tisoče kristjanov pomorjenih. Prokleti vrage, kako neusmiljeno so tirali žene, može, otroke — prestradane in žejne, da so kar omagovali v železju in verigah. Oh, kaj vse mora prestat uboga kmetška para, vse se ji sme požgati in pobrati, nihče je ne brani...«

»Zahvali Boga, da si jim tako od rok! Ko bi ne bile naše vasi skrite v dolini, bi se nam bilo godilo ravno tako kakor drugim,« je dejal Anželj.

V sobo je stopil zdaj oštir Mohorko in prisedel k zgovornim znancem. Bil je velik, plečat hrust z mogočnimi brkami in velikimi, zapovedovalnimi očmi. V mladih letih je obiskoval radovljiško šolo in se naučil čitati in pisati, tako da skoraj ni minul dan, ko bi ta ali oni možakar ne bil prišel k njemu iskat sveta in pomoči. Čul je v veži, da se suče pogovor njegovih gostov okrog Turkov, in zato je rekel:

»Le brez skrbi, če ne bo hujšega kakor Turek, nam ne bo huda predla. S Turki se bo zdaj že cesar pobotal, ako ne z lepo, pa z grdo. Zadnjič sem bil v Radoljici in sem ravno čul, da je zbral cesar nekje na Hrvaškem močno obmejno vojsko zoper to pogansko golen. Tudi deželna gosposka je zbravala v Mariboru ter naložila nov davek za turške potrebščine. Vsak prebivalec bo moral odslej dajati na teden po en vinar, tudi hlapci in dekle, če zaslužijo na leto več kakor dva goldinarja. Izbrali so si tudi novega vojskovodjo. No, da je vsaj to, če že ne več...«

»Že spet — kar naprej davki in davki! Vse daj samo kmet pa kmet, ko pride sovražnik, pa glej, kako si boš otel življenje! Enkrat tlaka, drugič desetina, potem zopet kaj drugega in nazadnje delajo s teboj kakor z živino, bogme, da huje kakor z živino! Doslej sem dajal v grad po dva mernika ajde, letos jo je barič zahteval dva in pol. Najbolje bi bilo, če bi delal cel teden samo tlako, pa bi nemara še ne bilo dovolj,« se je vznemoljil Anželj, tako da Mohorko ni mogel do besede.

41

»Enkrat mora zadeti božja kazen tega Hartmana Krajskega. Predvčerajšnjim je Fric, ta satanski pomočnik grajščakov, zopet klestil kmete, ker mu dopoldne niso dovolj preorali. Ko bi ne živeli v tako hudih časih, bi mu že posvetili. O starih pravicah, ki so jih uživali naši očetje, kmalu ne boš smel niti črhnuti. Da je tukaj gospod Andrej, bi bilo pač vse drugače,« mu je pritrdil Grahek.

»Čakajte vendar, da vam povem,« se je vnovič oglašil oštir, ki mu ni bilo povšeči, da je Anželj napeljal pogovor na domače razmere. »Slišal sem tudi, da se je zdaj celo papež dvignil zoper Turke. Ukazal je, naj duhovniki prvo nedeljo vsakega meseca v ta namen opravljajo svete maše, molijo litanije in vodijo skozi mesta in vasi spokorne procesije. Redovnikom je ukazano, naj opravljajo take obhode po samostanu.

Na klečavniku pred križem je molila prečudna ženska postava. Anželju je zagomezelo mrzlo po hrbtu...

Kdor gre sam na vojsko ali pa pošlje namesto sebe dva druga moža, dobi popolen odpustek. Po vseh župnih cerkvah so postavljene puščice za prostovoljne denarne prispevke, s katerimi se bodo najele nove čete. Že tri nedelje zaporedoma je čital radoljiški župnik ta razglas raz leco. Hvala Bogu, da se obrača naša usoda na bolje! Kaj si prej mislil reči, Anželj?»

»Vse res, Turki pridejo in gredo,« je odvrnil slednji, »ali če mora človek dan za dnevom trepetati pred graščinskimi bičem, če ne vé, ali bo zvečer spal doma ali v grajski ječi, je to vendarle desetkrat huje kakor Turki. Čudno, da se kmetje tako dolgo ne ganejo, ko je vendar od njih samih vse odvisno. Nekaj sicer res šumi po Bohinju in po Dolini, ali kaj, ko...«

Anželj je obmolnil sredi stavka. Videl je, da mu je Mohorko skrivaj po mežiknil z očmi, češ da ni dovolj varno govoriti o tej stvari. Ali medtem se je oglašil Grahek in jel hlastno zabavljati, rekoč:

»Samo gospoda Andreja manjka med nami, pa bi pognali tega zverinskega Hartmana, odkoder se je vsilil. Vprašam vas, možje, kdo pa je prav, zaprav naš gospodar, Hartman ali Andrej? Če je Hartmanov oče očrnil v Briksenu svojega nečaka, da je šuntal kmete k upor zoper škofa in če mu je ponudil večjo vsoto denarja in tako dobil grad za svojega sina v zakup, namesto da bi ga dobil potomec poštene rodovine, ki je od pamtiveka vladala med nami, s tem menda še ni rečeno, da je ta vsiljivi pritepenec naš nedotakljivi gospodar, ki lahko dela z nami, kar se mu zljubi. Ali je bilo treba, da se je moral gospod Andrej siloma umakniti z gradu lastnemu bratranecu in se zdaj mora potikati bogve kod na Hrvaškem in pobijati Turke? Pravice ni in je ne bo, dokler bomo držali krč, zem roke in bomo tlačanili Hartmanu!«

»Oh, oh, prosim te, pazi vendar, kaj žlobudraš!« ga je ustavil Mohorko in stekel zapirat okno, da bi kdo ne čul teh predrznih besedi. »Naglica ni nikjer kaj prida, zlasti tukaj ne. Jojme, če bi te čul grajski barič! Čakajmo, saj pride vse samo po sebi, samo opreznost je treba!«

Tudi možem se ni zdelo varno to očitno puntarsko govorjenje, časi jim je ugajalo v srcu. Hlapec Rok se je zganil od strahu in se nehote ozrl proti oknu, skozi katero se je videla višnjeva jezerska gladina in sivo pečevje, s katerega je grozilo neporušno grajsko zidovje in dvoje mračnih stolpov s svojimi temnicami. Kroparski možek pa se je, kakor se je navzočim zdelo, ravnokar prebudil iz spanja in legel na drugo plat. Možje so drug za drugim izpraznili svoje kupice in se odpravljali domov. Tudi Grahek je vstal od mize in rekel, stoječ sredi sobe, v šali:

»Naj pride karsibodi, nič se ne bojim, dokler bo to napovedovala samo vaša bela žena, o kateri veste toliko povedati. Hehe, Matija, ti si je še zdaj ne moreš izbiti iz glave; hentaj, nemara tvoj duh res kaj pomeni.«

Kakor bi trenil, se je pri teh besedah Štefuljček posmuknil s klopice ob peči na tla. Puhtnil je proti mizi, po mežiknil parkrat s svojimi živahnimi očmi in rekel pomenljivo kakor prerok:

»Ljudje božji, če že hočete vedeti, bela žena ni prišla za prazen nič. — Možek iz Kroke — vaš prismuknjencek — morebiti zdaj več, v kakor kak modrijan. — Lejte, z gradu pihlja ostrasapa, da vas reže skoz mozeg in kosti, iz vaših bajt pa brije vroča puntarska burja, da celo graščak od strahu medli. Gospod Bog pošilja znamenja in napovedi, kadar nam pretijo nevarnosti. Bela žena vam veli, da imate pripravljeno...«

ljene kose, motike in beti — kadar bo treba udariti.«

»Kaj praviš, Štefuljček? Da si tudi ti videl belo ženo? Kaj ti je rekla? O povej!« ga je vprašal Rok.

»Nisem je videl, toda kar vem, pa vem,« je odvrnil krošnjar, skrivnostno migajoč s svojimi belimi očmi in se je smehljaje ozrl proti prijatelju Mohorku, kakor bi bile samo njima znane te lajnosti.

»Ne bodi siten, Štefuljček, povej, kar veš,« se je oglasil Grahek.

»Čemu pa peš?« se je delal možek gluhega.

»Prekanjen si kakor lisjak,« ga je zavrnil pastir; »stavim glavo, da se je zopet nekaj zgodilo.«

»Ne, hvala lepa — čemu mi bo žensko krilo?« je zagrmel možek nevedno.

»Štefuljček, bodi pameten in povej,« ga je silil Anželj, »ali morda kmetje snujejo punt?«

»A, le sam imej svoj grunt,« se je razsrdil možek, »truden sem, moram spat.«

Telebnil je na klopico ter ni hotel slišati nobene besedice več. — Ker se je solnce že zdavnaj skrililo za triglavskimi vrhovi, se je odpravila čvetorica mož proti domu. — Anželj, mlad, postaven in zal možak, je krenil po polju, prekoračil savski most in hitel proti Brdom. Spotoma je še zmerom premišljeval stvari, o katerih so modrovali v gostilni. Ugibal je to in ono

o beli ženi, dasiravno ni verjel ničesar in se je vselej prezirljivo nasmešnil, kadar so se mu vsiljevale take misli. Samo skrivnostna namigavanja, katera je slišal iz ust Kroparskega možka, so mu delala nekaj preglavice. Ko je stopal po klancu višje in višje, je snivala pod njim vsa dolina v nočni tihoti; po Kamnjeku se je ravnokar razlila blede mesečina in snežne lise vrh Stola so zablestele od hipa do hipa v medlem siju. Na kamnješki goličavi, kjer je žuborel brdski potok in se je odcepila skalnata stezica proti »Slepemu Bogu«, je stal ob poti lesen križ, pred križem pa klečavnik.

Vselej, kadarkoli je šel Anželj mimo križa, je pokleknil na klečavnik ter natihome zmolil očenaš. Tudi danes je nameril korake tjakaj, toda ko je stopil izza drevja, so mu zadrgetala kolena in obstal je kakor prirastel na istem mestu. Kakih šest metrov pred njim se je dvigal križ in na klečavniku pred križem je molila prečudna ženska postava. Imela je dolgo krilo, čisto belo kakor sneg, tako da se je, kadar je stopala, peljalo za njo po tleh, in bujne črne lase, ki so ji razpleteni valovili po hrbtu in ji sezali malone do tal. Nad tilnikom se ji je lesketala v laseh zlata iglica s svetlimi dragulji. Njene nežne, črne roke so oklepale križovo deblo, svojo ogljenočrno glavo pa je burno pritiskala ob noge Križanega. Celo telo ji je podrhtevalo v nekem notranjem,

krčevitem trepetu. Anžlju je zagomelzelo mrzlo po hrbtu, odskočil je korak nazaj, pod nogami mu je zaškrtal droben kamenček. Prikazen je preplašena šinila kvišku, se ozrla proti mlademu kmetu ter mu pogledala naravnost v oči. Mož je videl pred seboj črno, zamorsko obličje, na katerem so bile začrtane nežne, nenavadno pravilne poteze. Tudi njene oči so bile ogljenočrne, toda iz njih je žarel čuden zelenkast ogenj, kakor žari ponoči iz mačjih oči. Okoli črnega vratu je nosila žena blestečo zapono, ki je bila okoliinokoli drobno posuta z biseri in dragimi kameni.

»Križ božji!« je viknil kmet napol v omedleveci.

Prikazen je dvignila svoje črne roke proti nebu in jih sklenila, kakor bi hotela moliti. Tedaj se je kmet ojunail in vprašal:

»Kdo si in kaj hočeš tod?«

Črna žena je položila kazalec na ustnice, kakor bi hotela reči, da ne sme govoriti, in je iztegnila obe roki od sebe ter jezno nagubančila čelo, naj mož naglo odide. Ali ta se ni ganil z mesta. Zato se je prikazen obrnila in stopala počasi po skalnati stezici proti »Slepemu Bogu«. Anželj je pričakoval, da se bo vsaj enkrat še ozrla nazaj, toda žena je korakala mirno svojo pot ter slednjič izginila v neprodni temi za pečevjem. (Dalje prih.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Shod dr. Šusteršiča v Mariboru je bil zelo dobro obiskan. Z zanimanjem je ljudstvo poslušalo načelnika Vseslovenske Ljudske Stranke. Napravil je na vse najboljši utis. Vsi ljudski listi hvalijo Šusteršičev nastop v Mariboru, liberalci seveda hvaliti ne morejo. A če pišejo liberalni pritlikavci o Šusteršiču kot govorniku, se sliši kot bi psički na solnce lajali.

Polzkušen samoumor vojaka. V vojašnici pri sv. Petru v Ljubljani se je ustrelil trobentač Ivan Cedilnik in se je zadel v pljuča ter se nevarno poškodoval. Ponesrečenca so prepeljali v garnizijsko bolnišnico. — V artiljerijski vojašnici pa se je ustrelil v glavo 21-letni četovodja Pravničnik rodом Oger.

Za varstvo planinskih cvetic se je doslej premalo ali bolje rečeno nič storilo. Kranjskih planin bogastvo in lepota je v planinskih cveticah. Turisti prihajajo na gore in zbirajo kot za stavo cvetke, jih rujejo s koreninami vred in s tem postavljajo naše planine v nevarnost, da bodo najlepšega oropane. Drugod se je s postavami zabranilo opustošenje planin, nujno potrebne bi

bile tudi pri nas postave v varstvo planinskih cvetic, ker sicer bodo pri vedno naraščajočem hribolastvu naše planine brez planink.

Poročil se je gospod Alojzij Šusteršič, korvetni kapitan, brat načelnika Vseslovenske Ljudske Stranke, drž. in dež. poslanca dr. Ivana Šusteršiča, z gospodično Alojzijo Pfeifer iz Pulja.

Slovenec v Sarajevu računski svetnik. Gospod Janko Premrov je dobil naslov in značaj računskega svetnika.

V komisijo za licencovanje bikovplemenjakov je deželni odbor poleg živinozdravnika imenoval za dobo treh let sledeče člane, oziroma namestnike: Za okraj Črnomelj: Martin Matjašič, dež. poslanec v Rosalnicah, namestnik Andrej Lackner, hotelir v Črnomlju; Kamnik: Matija Wietlschnig, oskrbnik v Križu, Valentin Benkovič, posestnik v Kamniku; Ljubljana mesto: Franc Škof, Jakob Golli; Ljubljana okolica: Franc Žitnik iz Laniš, Miha Dimnik, dež. poslanec v Šmartnem; Logatec: Franc Drobnič, dež. poslanec v Novi vasi, Andrej Debevec v Begunjah; Novo Mesto: Franc Dular, dež. poslanec, Josip Zurec v Kandiji; Postojna: Jakob

Cucek v Novi Sušici, Jožef Ferjančič v Budanjah; Radovljica: Jakob Jan v Gorjah, Ad. pl. Kapus v Kamni gorici; Kranj: baron Lazarini v Smledniku, Jakob Bušar v Stražišču.

Kmetijski tečaj za učitelje na Grmu. Deželni odbor priredi meseca julija na dež. kmetijski šoli na Grmu tritedenski kmetijski tečaj za učitelje, ki bo obsegal štirinajstdnevni poduk v kmetijstvu in entedenski poduk v združništvu.

Gospodinjski tečaj za učiteljice namerava deželni odbor prirediti v Marjanišču v Ljubljani. Trajal bo štiri tedne, in sicer v drugi polovici oktobra in prvi polovici novembra.

Vojaška begunca obsojena. Obsojena sta bila pri tukajšnjem vojaškem sodišču vojaška begunca in tatova brata Premrov in sicer je bil obsojen Julij Premrov na 10 let in Karol Premrov na devet let ječe.

Deset cigánov aretiranih. Orožništvo je prejšno soboto v Škofelji aretiralo deset cigánov in jih privedlo v ljubljansko justično palačo.

Pri naročilih obrtnih izdelkov v Ljubljani se naročniki večkrat ne vedo

obrniti, da bi bili pošteno postreženi. Vse somišljenike opozarjamo, da se pri naročilih vsakovrstnih obrtnih izdelkov obrnejo na člane »Društva rokodelskih mojstrov v Ljubljani«. V društvu so zastopniki vseh obrti, ki bodo postregli s solidnimi izdelki za kolikor mogoče nizko ceno. »Društvo rokodelskih mojstrov« v Ljubljani, Rokodelski dom, Komenskega ulice šte. 12, daje radovoljno pojasnila v vseh obrtnih zadevah.

Podpirajte obmejne Slovence. V neki tobakarni v Ljubljani je zahteval te dni Nemec »Südmarkine« vžigalice. Ker jih prodajalka ni imela, je začel robantiti, in prodajalka je takoj poslala po nje. Noben Nemec ne kupuje slovenskih vžigalic in tudi noben liberalec naših, zato pa se moramo tembolj mi zavedati svoji narodnih dolžnosti. Dolžnost vsakega našega somišljenika je, rabiti le vžigalice z napisom »Za obmejne Slovence«. Ako jih v prodajalnah ne dobite, zahtevajte odločno, naj se naroče. Vžigalice »Za obmejne Slovence« se naročajo pri »Gospodarski zvezi« v Ljubljani.

Za škrofulozne dečke je zdaj v pomorskem hospicu v Gradežu prostih 50 mest. Dečki ne smejo imeti manj kot šest in ne več kot dvanajst let.

Umrli je v Idriji v nedeljo ob 8. uri zjutraj č. g. Josip Alič, bivši kaplan in katehet. Rojen je bil 19. marca 1826 v Idriji, služboval 7 let v Istri in 42 let v Trstu. Zadnjih deset let je preživel v rojstnem mestu v pokoju. Letos bi bil obhajal dijamantno sveto mašo, a je ni učakal. Govoril je gladko slovensko, nemško in italijansko, ker je v teh jezikih 40 let poučeval na raznih šolah v Trstu. Bral pa še skoraj vsaki dan kaj francoskega, ter bil v raznih strokah dobro podkovan. Bil je Idrijčan z dušo in telesom in se zelo veselil napredka našega mesta. Bodi mu domača zemljica lahka! Pogreb je bil v torek 12. t. m. na domače pokopališče pri sv. Križu.

Naše mladeniško gibanje. V nedeljo se je vršil mladeniški tečaj v Šmartnem pri Litiji. Fantje iz cele okolice so bili zbrani od 6. ure zjutraj do 7. zvečer. Telovadilo jih je celi dan 60 odraslih in 30 naraščaja. Na javnem ljudskem shodu, na katerem je bilo navzočega nad 400 ljudstva, je govoril F. Terseglav. Isti dan se je ustanovil nov odsek, in sicer v Šmartnem na Savi. Šlo je v Šmartno 50 Orlov, 36 v uniformah. Govorili so Orli iz Device Marije v Polju, pristrčno pa je pozdravil shod navzoči deželni poslanec g. Dimnik. Šmartenskemu Orlu je pristopilo 15 fantov. Devicarijapoljsko okrožje šteje že šest odsekov in je tako eno najmočnejših. — Vršil se je ta dan tudi tečaj v Radečah; telovadilo je celi dan 40 telovadcev iz celega okraja, na javnem ljudskem shodu, na katerem je govoril V. Jeločnik, je bilo 200 ljudi. — Prihodnjo nedeljo se vršita tečaja v Selcah in v Zagradcu.

Župniša Ig pri Ljubljani je podeljena č. g. Viktorju Koechler, mestnemu kaplanu v Trnovem v Ljubljani.

Novo ladjo spustili v morje. Dne 12. aprila so spustili v morje v Trstu novo bojno ladjo »Zrini«. Kumovala ji je cesarjeva hči nadvojvodinja Marija Valerija.

Avtomobilna zveza med Opatijo in Postojno se je ustanovila. Dne 3. aprila se je pripeljal prvi avtomobil. Avtomobili bodo vozili vsak dan, in sicer zjutraj iz Opatije, zvečer pa nazaj iz Postojne.

Sladkor zopet dražji. Združene avstrijske tovarne sladkorja so zopet podražile ceno sladkorja za 50 vinarjev pri meterskem stotu.

S. K. S. Z. v Mariboru je založila krasne znake za dekliške zveze, po katerih upa, da bodejo vse slovenske mladenke z veseljem segle. Priporočati je samo, da se jih več skupaj naroči. En komad stane eno krono. Mladike, dekliške zveze in vse zavedne Slovenke, sezite po njih! Znaki se naročajo na naslov: Slovenska krščansko-socialna zveza v Mariboru.

Opozarjamo na današnje naznanilo gospoda zdravnika dr. Jos. Pogachnika, ki je kot specialist za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni edini slov. zdravnik na Kranjskem. Za delavce in dijakke ordinacija brezplačna. Ordinira se v Cigaletovi ulici, št. 3, od 11 do 12. ure dopoldne in od 2. do 3. ure popoldne.

Današnjemu listu, oziroma naročnikom Gorenjske, smo pridjali prilogo trvdke J. Pfeifer, Kranj,

⚡ Pozor! Mladeniči! Pozor! ⚡

VELIK MLADENIŠKI SESTANEK

v Zagradcu, dne 17. aprila 1910, na praznik varstva sv. Jožefa od 2. do 5. popoldne

za mladeniče s Krke, Ambrusa, Zagradca, Hinj, Šmihela, Žužemberka, Sel, Doberniča in Ajdovca.

Spored:

1. Pozdrav, govori brat Fr. Pešec.
2. Mladeniško-ljudski javni govor, govori brat Fr. Terseglav.
3. Telovadski govor, govori brat V. Jeločnik.
4. Javna telovadba Orlov, združena s sabljanjem.

Udeležba obeta biti velikanska! Dobrodošli mladeniči in možje tudi iz drugih krajev, posebno iz okolice!

Gorenjske novice

Iz št. Vilda nad Ljubljano. Šolsko vprašanje je v toliko rešeno, da je okrajni šolski svet v Ljubljani potrdil prostor, ki sta ga izbrala za zdaj nove šole tukajšnji občinski odbor in krajni šolski svet. Nasprotniki besne od jeze. Lažejo in divjajo naprej kot so doslej. »Samo da nasprotujemo fajmostru in županu!« Pod tem geslom so se zbirali in se zbirajo še sedaj, ko se njihova ladja že potaplja. — Zakrament svete birme so delili preteklo nedeljo presvitli knezoškof v naši fari. Prišli so že v petek. Najprvo so si ogledali šolo v Zgornji Šiški in podružnici v Kosezih in Dravljah. Pripravili so jim povsod zavedni naši občani lep sprejem. — Tudi liberalci so pozdravili visokega gosta. Seveda po liberalno. V Dravljah je čakala deputacija. Načeloval ji je starosta tukajšnjega Sokola, ta »slepi Janez«. Prišli so tožit župnika. Nimamo nič proti temu. Saj ima vsak pravico. Ob takih prilikah se pokažejo ljudje in moške. In naši liberalci so se pokazali po svoje. Čas za avdijence je bil določen na nedeljo dopoldne. Liberalci so hoteli imeti izjemo. Ko so jih presvitli opozorili na to, je odgovoril načelnik deputacije: »Mi nimamo časa, smo gostilničarji.« Presvitli so bili toliko potrpežljivi, da so jih poslušali. To so bile potožbe! Kakor v njihovem časopisu, tako so govorili. No, dobili so primeren odgovor. — V št. Vidu samem je bil sprejem nad vse lep, četudi je nagajalo slabo vreme. K sprejemu se je zbrala šolska mladina, občinski odbor, Marijina družba, Orli, Blaž Potočnikova čitalnica, zastopniki požarne brambe in gospodarskih organizacij. Nobeden ni vprašal po veterancih, poštnih in železničarskih uradnikih. Knezoškofa so pozdravili: župan Belec, šolski vodja Mihelič, učenka, Sim. Juvan v imenu izobraževalne organizacije in Bergant v imenu gospodarske organizacije. V dolgem sprevedu so nato odšli vsi v župno cerkev, ki je bila izredno lepo okrašena. V soboto si je presvitli ogledal šolo, kjer je bil celo dopoldne, popoldne pa cerkev in drugo. V nedeljo pa je podelil nad 200 otrokom zakrament svete birme. Bili so lepi dnovi. Hvala vsem, ki so pripomogli, da se je vse tako lepo izvršilo!

Iz Tržiča. Občni zbor hranilnice in posojilnice v Tržiču se je vršil 10. aprila t. l. V načelstvo so bili izvoljeni g. Viktor Čadež (kot načelnik), in gg. Jožef Potokar, Fr. Ahačič, Jan. Golmajer, Jakob Rožič, Ign. Meglič, Anton Oranič; v nadzorstvo pa gg. Jožef Ahačič, Jernej Železnikar, Fr. Rožič, Jakob Pernuš, Jožef Sitar in Janez Zupan. Za ta odbor nam je porok, da bo hranilnica tudi v novem upravnem letu skusala izpolnjevati svojo imenitno nalogu. — V Lomu pridno popravljajo žup-

nišče. Doslej se je eden nekoliko ponesrečil, ki pa je že tudi popolnoma zdrav.

Črnuče. Na Marijino oznanenje sta imela v tukajšnjem izobraževalnem društvu gg. nadzornik Legvart in adjunkt Zdolšek podučno predavanje o umni živinoreji in sadjarstvu. Lepa hvala!

Šmartin pri Kranju. Naše izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 17. t. m., ob 3. uri popoldne v veži župnišča gledališko predstavo s sledečim sporedom: 1. »Mladi vojaki«, tamburanje. 2. »Zdaj gre sem, zdaj pa tje«, burka v enem dejanju. 3. »Sanje«, igrokaz v petih dejanjih.

Iz Železnikov. Lepo in ljubko slovesnost smo obhajali pri nas na praznik Marijinega oznanenja. Blagoslovljen je bil namreč na ta dan kip lurske Matere božje pri takozvanem »lačnem studencu«. Kip je blagoslovil domači gospod župnik v spremstvu g. vpokojenega župnika Fr. Bonceljna in gosp. bogoslovca-novomašnika Jožefa Klopčiča. Nabralo se je veliko naroda ob votlini in bližnjem griču. Votlina je bila lepo okrašena z venci in svežimi cveticami. Krasili sta prostor tudi dve veliki slovenski trobojnice. Gospod župnik je v svojem nagovoru povdarjal, da vsa ta prireditve priča o veri v Boga in o ljubezni do Marije, priča, da se vsi zavedamo, da potrebujemo Matere. Ob sklepu nagovora smo prav navdušeno in iz srca — na poziv gospoda župnika — zaklicali: Živela Marija! Nato se je izvršil blagoslov in zmolili smo še litanije Matere božje, pevke pa so zapele par kitic Marijine pesmi. In s tem je bila skromna sicer, a tembolj prisrčna slovesnost končana. Ti pa, narod moj, romaj pogosto k Mariji, kraljujoči pri studencu, potožit ji svoje bridkosti in bolesti in prosej jo pomoči. Prosi jo zlasti, naj že skoraj zasiže zvezda edinosti v veri in ljubezni do Boga in Marije v kosedaj precej razdejanih Železnikih. — Končno pripomnimo še, da je kip napravil gospod kipar Grošel iz Selca. Delo hvali mojstra, zato ga toplo priporočamo. Svoji k svojim! To bodi naše geslo. Sklepamo pa s srčno željo, naj Marija vsem onim, ki so pripomogli k temu, da se je napravil kip in naredila votlina, bogato povrne tukaj in tam.

Iz selške doline. Mladeniški tečaj za okolico Selca, Škofja Loka in Železniki bo v nedeljo, 17. t. m., v Selcih. Po popoldanskem cerkvenem opravilu bo na javnem ljudskem predavanju govoril g. Podlesnik. Mladenci, udeležite se ga v obilnem številu! K popoldanskemu predavanju pa vabimo vse, ki se zanimata za mladeniško gibanje, tudi matere in dekleta.

Iz Smlednika. Katol. slov. izobraž. društvo nam je priredilo v nedeljo, dne 10. aprila, krasen popoldan s petjem in tamburanjem. Krepko so udarjali naši fantje na tamburice. Vsa čast jim ob prvem njihovem nastopu. Fantje in dekleta so predstavljali dr. Krekovo igro »Tri sestre«. Vsi igralci so bili na svo-

jem mestu. Vsi igralci so ob obilni udeležbi želi mnogo pohvale. Na splošno željo se naslednjo nedeljo, 17. aprila, z istim sporedom ponovi. Ker bo tudi še kaj novega, komičen prizor itd., zato, prijatelji zabave, pridite v nedeljo, dne 17. aprila, popoldne v prostore g. Konjarja!

Gorje. Mati in sin, Helena Mulej in Janez Mulej, sta v naši fari oba en dan umrla. Se pač redkokdaj dogodi kaj takega. N. v m. p.! — Erarična cesta iz Krnice k Mrzlemu studencu še sedaj ni plačana. Enkrat so dejali, da bo konec februarja, potem konec marca, sedaj menda govore, da bodo plačali konec maja. Če bi mi kmetje toliko časa odlašali s plačevanjem davkov, to bi bili imeli že beričev v svoji hiši! — V idrijskem »Napreju« piše nekdo, koliko je socialnih demokratov v Gorjah oziroma v Grabnu. Nekaj poštenih grabnar-skih fantov se je odločno uprlo trditvi, da bi bil Graben socialnodemokratsko gnezdo. Poslali so »Napreju« popravek, ki bo pa skoro gotovo romal v koš. V nedeljo, dne 10. t. m., so baje napravili socialni demokrati ples v gostilni g. Terezije Črne. Prav, da se spoznamo! — Pošteni Gorjanci so se zbrali ta dan v dvorani, kjer jim je g. Sajovic iz Ljubljane predaval o zavarovanju. Bili smo prav zadovoljni. Naj se pokaže kmalu tudi sad tega zavarovanja: Pristopajte k Vzemajni!

Iz tuhinjske doline. Engelman je ozdravel. Čisto se je popravil, velikonočni ponedeljek je že prišel v Zg. Tuhin v cerkev, po službi božji jo je zavlil ves vesel v krčmo k Mežnarju in v svojem velikem veselju pozabil, kak madež je za človeka, če po gostilnah hlače trga. In Engelman je trgal svoje najboljše, prazniške hlače — iz samega veselja seveda, ker je zopet zdrav! V svoji dobri volji je celo za Posajamnika plačal steklenico piva! — Pa morda še vsi vedeli niste, da je bil bolan? Kaj pa mu je bilo? I, dobil jih je po grešni grbi! Hudobni »Domoljub« mu jih je nekaž priložil, seveda ne toliko, kot jih je zaslužil. Skrival je Engelman svoje bolečine pred svetom, samo svojemu dragemu prijatelju župniku Štruklju je v zanimivem pismu potožil, kako mu je hudo. »Ali mislite, da mene to ne boli (!)? Ali ni lahko mogoče, da Vi z (!) takim dejanjem ukradete ženi moža in ubijete trem nedolžnim otročičem očeta? — Ali Vi g. župnik mislite, da je moje srce iz kamena in moja koža tako trda, kakor je koža od iste-ga kateri je oni lažnjivi, obrekljivi in hudoželni članek v »Domoljubu« skrupucal? — Koža bolna, srce bolno, res hudo je moralo biti, tudi ga je že strašno skrbelo, če bo letos jedel kolač, pa se je mož le izlizal. Kajpak pravega zdravila je bilo treba! Petričev očka so ga menda večkrat obiskali in šli tudi k vranski konjederki, ki je to-le nasvetovala: štruklji, zaviti v papir iz Kranja, zraven pa čisto malo malinovca. (Štrukelj in Malenšek v »Gorenjcu«.) To zdravilo zavziva bolnik tudi še po

ozdravljenju, ker se hoče s tem zavarovati zoper bodoče udarce. — Engelman zelo nevaren. Dokler je bil Engelman bolan, imeli so Tuhinjeci, ki so brali njegovo pismo, poslano Štruklju, z njim usmiljenje ter mu niso odgovarjali. Ker pa sedaj misli, da je že vse ugnal in ostrašil, mu je treba pokazati, da se ga vkljub njegovim grožnjam prav nič ne bojimo. Grozi pa Engelman tako, da naj bo vesel, če ga po § 99. kazenskega zakonika ne tiramo pred sodišče. Piše namreč Štruklju zaradi »Domoljubovih« dopisov: »Zarotim se maščevati! Pa ne v »Gorenjcu«. Kdor tako piše, ni samo nevaren liberal, ampak tudi drugače prav zares zelo nevaren človek! — Pri Engelmanu je vse najbolj poceni — še pošta! Jeseni je bila oddana na pošto nakaznica z zneskom nad 20 K, pa je imela znamko samo za deset vinarjev. V Šmartnem so bili s tako znamko kar zadovoljni, na Dunaju pa ne. Čez več tednov so poslali v Šmartin na pošto dolg nos in pa ukaz, naj se doplača še 10 h. In v Šmartnem na pošti so bili tako priprosti, da so zahtevali od stranke tistih deset vinarjev. Seveda jih je ta rada plačala, saj bi dala magari še kronico, da le izve, kako lepo se uraduje pri Engelmanovih. — Pa naj bo pri Engelmanu cena za vsako blago, tudi za tako, pri katerem Dunaj nima nič govoriti, še tako nizka, mi pri njem ne bomo kupovali, dokler bo »Gorenjec« zmerjal Tuhinjke z »babnicami« (že dvakrat!!) in bo Engelman vpil, da smo Tuhinjeci »potomci rokovnjačev« (v poštnem vozu blizu Podhruške!). — Engelmanu malo poduka. V svojem ljubavnem pismu piše Engelman Štruklju, da on ni dopisnik »Gorenjčev«. Kdor hoče to verjeti, lahko verjame, samo ne vemo, če bo kdo hotel. Sicer pa povemo Engelmanu to-le: Popolnoma vseeno je, če pišete v »Gorenjca« Vi, ali pa Vaših pristašev kdo. Vi ste general tukajšnjih liberalcev (za ta poklon boste pač »Domoljubu« hvaležni!). Vi ste za vse odgovoren! In če potem na Vas kaj pade, se temu nikar ne čudite. Veste, v vojski je tako, da včasih bolj kaže udariti po sovražnikovem zavezniku, kot pa po nasprotniku samem: vse več izda. Da boste to še bolje umeli, Vam navedemo za zgled to-le: Nekdo bi rad Vas napadel, pa se mu zdi, da bo še več dosegel, če zapiše par besedic zoper Vašo ženo. Kaj ne, da je dobro naredil, saj ste morali kar pozno zvečer sesti in pisati človeku, »ki ni vreden črke Vašez«, dve dolgi, polni strani in ga prositi, naj vpliva, da Vas pusti »Domoljub« v miru. — Ker gotovo s tem podukom še ne boste zadovoljni, bomo imeli pa še prihodnjič kdaj malo »šole«, kadar bo čas in dobra volja za to.

Jesenice. Na shodu »Gorenjskega kršč. soc. del. političnega društva«, dne 10. aprila v Delavskem domu, je bilo zbranih čez tisoč kmetov in delavcev. Obširna dvorana je bila nabito polna ter vsi še prostora niso dobili. Iz po-

zdrava predsednika Čebulj Franca, povzamemo, da so bili poleg ogromnega števila delavstva pričujoči štirje župani, zastopniki iz Koroškega ter sploh ves radovoljski okraj, posebno pa Bohinjska dolina. Voditelj S. L. S., dr. Šusteršič, burno pozdravljen, je v čez poldrugournem govoru razložil, kaj je že S. L. S. storila ter kaj še namerava, ker vse naenkrat ne gre. Povdarjal je posebno potrebo skupnosti kmeta in delavca ter sploh slovenskega ljudstva. Govoril je o državnem in deželnem zboru. Slov. klub se bo znal v vsakem slučaju braniti proti sedanjim krivičnim vladam ter združen v Slovansko Enoto si znal najti sredstev, da si pribori svojih pravic. Jeseniški župnik, g. Skubic je stavil štiri resolucije, v katerih izreka zaupanje, zahvalo in priznanje S. L. S., kar je ljudstvo burno odobravalo ter enoglasno sprejelo. Posebno, ko se je izrekla udanostna izjava voditelju S. L. S. dr. Šusteršiču ni hotelo prenehati ploskanje in živio - klici. Čebulj Franc je opisal žalostne šolske razmere na Jesenicah, nakar se je sklenilo poslati brzojavni protest deželnemu predsedniku baronu Schwarzu, naj osebo posreduje v tej zadevi. Ko predsednik shod zaključil, doneli so še dolgo časa živio - klici voditelju S. L. S. z željo, da bi zopet v kratkem prišel med nas. Ta shod je pokazal, da je ogromna večina delavstva na Jesenicah v taboru S. L. S., ter da more priti do svojih pravic le po S. L. S.

g Hrušica. Prihodnjo nedeljo, 17. aprila, bo v katoliškem slovenskem izobraževalnem društvu predavanje. Priredita dva predavatelja iz Ljubljane. Udeležite se ga vsi člani in članice. Predavanje je ob pol petih. Po predavanju je seja odbora. Agitirajte za obilo udeležbo!

Dolenjske novice

d Iz Police pri Višnji gori. Poličani na noge! Lepa prilika se nam ponuja. Ako je stavba nove cerkve, po naši krivdi in v našo sramoto, zaspala — vsaj sedaj, ko se nam obeta in ponuja dvojna služba božja, ne bodimo trdovratni in needini. Vsak, kdor ima količkaj ponosa in razuma, mora z veseljem pozdraviti to misel. — Po drugod si zidajo prostorne hiše božje in so ponosni, ako morejo sosedne župnije prekositi, pri nas pa prekosimo menda vse župnije v zanikrnosti in zastarelosti. Naš č. g. župnik se toliko trudi za naš blagor, mi pa zaspano kimamo, rekoč: »Za nas je že dobro tako kot je bilo nekdanj!« Zato še enkrat: na noge!

d Iz Črnomlja. Dne 4. t. m. smo imeli lepo slavnost, katere se je udeležilo obilo ljudstva. Blagoslovljen je bil namreč novo napravljeni križ ob cesti, ki pelje v Kočevje. Da se je slavnost tako sijajno vršila, se imamo zahvaliti

našemu vrlemu g. župniku in vsem, ki so prispevali z večjimi ali manjšimi zneski, da se je postavil tako lep križ.

d Od Sv. Križa pri Kostanjevici. Vinske kapljice, izborne kakovosti, je v naših gorica še obilo na prodaj. Cene so zelo ugodne. Vinski trgovci, ki se še niste založili z vinom, pridite sem in poskusite z nakupom svetokriških vin in garantiramo Vam, da boste zadovoljni. Najbližja postaja je Videm-Krško.

d Iz Drage. Kako je nemška gospoda zlezla na občinski stolček v Dragi kot na Travi? Nič težko. Glejajo, da so volitve takrat, ko naših slovenskih domačinov ni doma; potem si pa delijo šarže. Kateri bolj vpije po nemško in je bolj pokoren sluga višjih kaprolov in generalov, pa kateri je bolj navdušen Nemec, pa mu šterno pritisnejo. Ko ima šaržo, je zadosti, saj »delajo« pa drugi. Če je pa videti, da bi Slovenci zmagali, začno pa brisati in črtati iz volivnega imenika zavedne slovenske volivce. Za 100 let nazaj pogledajo, če ni bil tega ali onega oče, ded ali praded morda v prezidanskem ali čabranskem okraju rojen. Če količkaj po tem diši, hop!, ga primejo za vrat, marš iz imenika. Tako se letos drže pri enem možu. Rojen je v občini Trava, že 34 let samostojen posestnik, ima posestvo, družino, bil je že odbornik, pa ga le iz občine rinejo, ker jim mož noče skriviti hrbta. Seveda niso povsod tako natančni. Ker jim pa kaže dobro za njihovo stran, so pa bolj »gnadljivi«. Če pa slučajno Slovenci zmagamo, se pa hitro pritožijo, razveljavijo volitve; pri prihodnji volitvi so zopet na konju. Njim se vse ugodí, nam pa kar nič, menda oni bolj znajo (!). V kratkem so volitve na Travi! Sedanji vladajoči gospodi se kar hlačice tresejo, če bo kateri zletel. Imenik so sestavili, da lahko mirno zaspe. Znajo pa ti tiči, sebe ne pozabijo in svoje brade. Pa da bi se zaropotalo in vsi rojeni Slovenci pokazali ter storili svojo narodno dolžnost, pa bi ta visoka gospoda nemška zletela daleč za planke! Pa kaj čmo', ko veliko rojenih Slovencev se štuli za Nemce in krivijo hrbet, da po njem plezajo privandran tujci. Ko pa pridejo na stolček, pa dajo čutiti svojo oblast zlasti onim, ki smo se morda drznili nasprotovati pri volitvah, pa s svojo špraho šarijo in nas tlačijo v nemški kožuh, no pa saj vam je znana povest o smrti nedolžnega šekelna. Oj, da bi se zbudil, to bi jih grizel dobri šekel!

d Iz Sodražice. V rokah imamo računski zaključek naše »Hranilnice in posojilnice«. Pretečeno leto je imela nad 465.000 kron den. prometa. Posluje šele poldrugo leto, pa je že dala nad 185.000 K posojil, hranilnih vlog je pa prejela nad 186.000 K. V letu 1909. je imela čistega dobička 1130 kron. Slednji mora priznati, da je to lep napredek. Njena tekmovalka, stara posojilnica, tega ne more gledati mirnim očesom. Zato jo tudi v vsakem dopisu v

»Slov. Narodu«, ki pride iz Sodražice, omenja kot nekaj nebodigatreba. Naj gre vendar že enkrat njej in njenim odbornikom v glavo, da somišljeniki S. L. S. ne morejo in ne smejo podpirati zavoda, ki tiči popolnoma v liberalnih rokah. Vprašamo vas le, ali ima le enega moža v odboru, oziroma nadzorstvu iz naših vrst? Prejšnje čase ste zaradi lepšega vzeli katerega izmed naših medse, zadnji čas ste pa polagoma vse ven pometali, da ste lepo sami med seboj. Nadalje vas prosimo, da nam poveste, katere »zveze« članica da je. Kako nepristranska je v drugih ozirih, se lahko še pozneje pomenimo. — Ako imate tedaj vi, ki ste naši politični nasprotniki, svojo posojilnico, pustite nam našo »Hranilnico in posojilnico«. Pustite vsakemu prosto, da vloži svoj denar, kjer on hoče. To vedno zaganjanje v nas in naš denarni zavod vam bo več škodovalo nego koristilo. — Ravno kar smo prejeli zadnji »Slovenski Dom«, v katerem dela stara posojilnica zase reklamo. Ondi piše njem glavni zagovornik: »Naša takozvana stara posojilnica vrlo napreduje.« Mesto besed »napreduje« postavimo besedo »nazaduje«, bo pa vse v redu. Ali je mar to napredek, da je v pretečenem letu prejela 177.000 kron, dvignjenih pa je 235.000; ali ni šla v tem pogledu za skoro 70.000 kron nazaj, medtem ko je naša »Hranilnica in posojilnica« za 70.000 kron pri vlogah napredovala. Ravno to nazadovanje vas je privedlo do tega, da ste obrestno mero zvišali za 25 vinarjev, ker je vsekako bolj domači denar 25 vin. dražje plačati, kakor onega od »celjske zveze« po 75 vinarjev. Niste torej iz ljubezni do vlagateljcev obrestni zvišali, pač pa iz velike denarne potrebe. To ste sami priznali v zasebnih pismih, vaši možje pa v javnih prostorih. Pravite, da je docela preskrbljeno, da ostane vodstvo »Posojilnice« vedno v dobrih (t. j. vaših) rokah. Način, kako ste to poskrbeli, ni nikakor časten za sedanje posojilnično vodstvo. Ob priliki ga pojasnimo. O značaju »glavnega agitatorja« za našo »Hranilnico« pa kar lepo molčite, ker značaj vseh značajev je ravno dopisnik »Slov. Naroda« in »Slov. Doma«, o čegar lepili lastnostih imamo tako krasne dokaze, da bode »svet strmec«. Odkritih sovražnikov se ne bojimo in jih tudi spoštujemo, v kolikor to zaslužijo, nad vse zoperni so nam pa ljudje, ki noč in dan kujejo svoje načrte zoper nas, pri vsem tem pa hočejo biti nedolžni kot jagnje. Takim hinavcem neizprosno in ljut boj!

d Zvirče. Za predsednika krajnega šolskega sveta na Zvirčem je izvoljen zopet Jakob Turk, posestnik iz Zvirč št. 26, za podpredsednika pa Jožef Blatnik, posestnik. — Umrl je tu delavec pri zgradbi nove ceste Stjepan Antić Mikelac, doma iz Selc, okraj Cirkenica. Komaj tri dni je bival tu. Prišel je z namenom zaslužiti si zaslužka, a prehitela ga je v tujini smrtna kosa.

d **Hinje.** Dne 5. aprila se je jela graditi cesta Zvirče-Hinje. So pa nekateri v naši fari, ki so pri vsaki priliki slepili ljudi, češ, da ne bo ceste nikdar, ker ji nasprotujejo župan, duhovniki in poslanci. Še celo tik predno se je začela graditi, so ti izvestni ljudje napeli še enkrat svoje moči, posebno po hribskih gostilnah, da bi ljudstvo odrihnilo od S. L. S. ter jih ujeli za svoj liberalizem, katerega so v svojih srcih polni, pa se ne upajo na dan z njim. Ni je bilo volitve, da se ne bi prikazali zopet na dan naši prikriti liberalci, ter ceste porabili v agitacijo proti sedanjemu županu in našim poslancem. — Sedaj pa Kranjčanje šele vemo, komu imamo zaupati, koga pa se ogibati, to pa tembolj, ker se naši prikriti liberalci ne upajo drugače na dan, kakor če so malo v »ročicah«. Vince, še bolj pa »šnops« jim šele da poguma, da jamejo zabavljati in upiti zoper »klerikalce in duhovnike«, ne vedo pa zakaj.

d **Višnja gora.** V nedeljo dne 10. aprila se je vršil ustanovni shod »Kmetijske zveze« za sodni okraj Višnja gora. Za načelnika je izvoljen v. č. g. Konrad Tekster, župnik v Višnji gori, odborniki so: Alojzij Markelj, Pungart, Zajec N., pos. Veliki Gaber, A. Ceglar, Št. Vid. Ivan Zupanec, Krka. Anton Kastelic, V. Loka. Anton Štrukelj, Polica. Jožef Erjavec, Draga. Anton Zupančič, Kriška vas, Vidergar, župnik, Št. Vid. — Na Hudem je izvoljen za župana Ignacij Miklavčič, svetovalca sta: Ignacij Škufca in Jurca, oba iz Stranske vasi. — V občini Št. Vid-Zatičina je pa izvoljen županom Fr. Lesjak, posestnik v Zatičini. Vsi so pristali S. L. S.

d **Pod nesrečno zvezdo.** Upanje je vsekakor lepo, če ni predolgo in je v njem kaj gotovega. In mi smo mislili na gotovost. Sedemnajst let smo prosili za vodovod. Letos nam je bil že zagotovljen. V veliko veselje ljudstva so že pripeljali krampe in lopate. Vse je pričakovalo dne, ko zazveni krepko orodje. Lažje smo dihalo in veseli smo postajali na vasi v živih pomenkih o vodovodu. Pa glejte! Sredi veselja je kanila žalostna solza. Umrl je podjetnik, ki je prevzel delo in mi bomo morali še nadalje v vročem poletju piti mlačno mlakužo. — Upajoče ljudstvo v Iški vasi.

d **Kat. slov. izobraž. društvo v Št. Jerneju na Dolenjskem** priredi v nedeljo, dne 17. aprila ob 3. uri popoldne šaloigro »Krčmar pri zvitem rogu«, a tudi mali in vrli tamburaši bodo pokazali, kaj so se naučili v kratkem času. Prijatelji zabave in veselja ne zamudite te prireditve!

d **Št. Rupert.** Na lepem shodu dne 3. aprila je deželni odbornik in poslanec dr. Evgen Lampe govoril najprej o državnem zboru, kjer stojijo slovenski poslanci združeni proti Slovanom sovražni vladi in se pod vodstvom dr. Šusteršiča borijo za pravice slovenskega ljudstva. Pravica mora priti tudi tu enkrat na vrsto! Obširno je potem go-

voril o deželnem zboru, kjer se je sklenilo veliko novih postav, ki bodo kmetom v korist. Potrjene še niso, ker se liberalci čez te postave silno jeze in kujejo pritožbe. Sklenila se je postava, po kateri bodo občine same odločevale ali naj bode zajc prost ali ne (klici: prost naj bo! Tako je klical tudi neki občinski odbornik, ki bode v prihodnje — upamo — tudi ostal tega mnenja). Po mnenju vseh kmetov je zajc škodljiva žival, zato smrt zajcu! Zajec, ki ima štiri noge, ni nič manj škodljiv, kakor zajec, ki ima dve nogi. Lovci in bogati gospodje se boje za zajca, za kmeta se pa nič ne boje! Kdor hoče imeti zabavo z zajcem v škodo kmetu, ta naj plača to zabavo pošteno! Pri tem se spomni dr. Lampe tistih, ki so zanesli liberalizem na deželo. Razni škrici pridejo v to ali ono gostilno, in gostilničar se čuti silno povišanega, če sme natočiti temu ali onemu svojega vina, če sme z njim govoriti; tak misli, da je že nekaj več od navadnega kmeta. Taki škrici delajo potem po takih ponižnih gostilničarjih svojo liberalno politiko in širijo brezvestno med pošteno ljudstvo. Potem pride še kak darcar in učitelj — pa so liberalci vkup, da hujskajo ljudi in pri vinu razlagajo svojo modrost. Kmet pa misli, da je počestčen, če govori tak človek z njim, ki ga kmet sam redi in plača! Tako hočejo v Mokronogu kontrolor Vencajz in sodnik Cvitar s Sokolom in Ciril-Metodovo družbo ljudi preslepiti. Kaj hočejo ti ljudje? Med ljudi zasejati natihoma svobodno misel po francoskem načinu. Na Francoskem so obetali liberalci, da če se prodajo vse cerkve in cerkveno premoženje, se bode dobilo eden tisoč milijonov frankov, in s tem bode dobil vsak Francoz penzijo na stara leta. In res so prodali vse cerkve in vse cerkveno premoženje — in kje je sedaj denar? Liberalni sleparski notarji in sodniki so vse sami dejali v svoje žepe in povrh še naračunili, koliko jim mora še država plačati, ker so prodajali. Koliko denarja pa so posleparili, to se ne da preračunati. Francozi nimajo sedaj niti cerkva, niti denarja, niti penzija, ker so se dali ujeti od liberalcev in svobodomiselcev. Celo čudezni Lurd so prodali! Taki so liberalci povsod — sleparji! Pri nas seveda še ne gre tako hitro, zato pa mislijo počasi, po Sokolu, po Ciril-Metodovi družbi zasejati med ljudi liberalizem in brezverstvo, da bi potem prodajali in sleparili kakor so na Francoskem! Zato boj takim ljudem in naj bo škric ali pa učitelj! Kdor dela za Sokola ali za Ciril-Metodovo družbo, je sovražnik slovenskega kmeta. Če so uradniki in učitelji plačani od kmeta, naj tudi tako delajo, da bode kmetu v korist! (Kmet je pa veren in svoje vere ne proda meni nič tebi nič — zato naj ga uradniki in učitelji tudi posnemajo, da gredo v cerkev in molijo. Op.) Poslanci Slovenske Ljudske Stranke bodo stali tu na straži in čuvali in delali za kmečko ljudstvo. Nadalje je govoril

o zboljšanju živinoreje, o travnikih itd. Zborovalci so z navdušenjem in živio-klici sprejeli govor svojega poslanca, ki je še na neko opazko pristavil: Preje so dajali liberalci nemškemu teatru vsako leto 12.000 kron, sedaj smo raje dali ta denar za Št. Rupersko mlekarno, ki je vsem kmetom v korist! Zborovalci so znova zaorili: Živio! Poslanec Hladnik je poročal, kako se morajo kmetje zediniti in bodo močni. Združena moč in edinost velja, to kaže nova stavba in mlekarna. Delati moramo vsi za enega, eden za vse! Protestirati moramo tudi proti novemu davku na vino. Če bi se upeljal ta davek, je vinogradnik uničen. Minister Bilinski je hotel upeljati davek na pivo — pa so se pivovarnarji uprli — in odnehal je. Tudi vinogradnika se mora uslišati, če se združeni oglasimo zoper ta davek. Deželni zbor je že sprejel ostro resolucijo proti temu davku. On sam (Poslanec Hladnik) je bil, ki je z vso vnemo delal zoper ta davek. Današnji shod naj se o tem izreče in potem poroča on sam poslancu dr. Hočvarju, da na Dunaju nastopi proti temu davku. Shod se je nato enoglasno izrekel zoper ta davek in z navdušenjem sprejel resolucijo gospoda Hladnika! Govorila sta še Povše iz Mokronoga in župnik Kocijančič. Shod se je zaključil s popolnim zaupanjem S. L. S. in z nado, da se kmalu vrši drugi po- učni shod!

d **Z Mirne.** Katoliško izobraževalno društvo na Mirni priredi v nedeljo, 17. t. m. veselico ob 3. popoldne na Fužini. Spored: Petje, deklamacije, tamburanje in igra »Kmet Herod«. Naposled bo še šaljiva pošta marsikomu prinesla kak vesel trenotek. Pri tej veselici — po petletnem prestanku — zopet nastopi od smrti vstali mirnski tamburaški zbor. Kdor ga hoče slišati, naj pride v vas!

Notranjske novice

n **Dolenja vas pri Cerknici.** Dne 2. aprila je umrl najstarejši mož v Dolenji vasi, ubožec Andrej Petrič po domače Poljak. Bil je dolgo vrsto let vaški pastir, sedaj ko je opešal, pa je živel od milodarov. Kar je posebno vredno, da se omeni, je bil njegov pogreb, ki so mu ga priredili zastopniki soseske. Nosili in pokopavali so ga občinski odborniki in odborniki gospodarskega odseka iz Dolenje vasi s podžupanom vred. To je sicer le bolj zunanost, vendar pa je lepo in čast za Dolenjo vas, da si je izbrala za soseskine zastopnike, može, kateri so hvaležni človeku, ki je dolgo služil soseski in ki znajo spoštovati starega moža, če tudi je to navaden ubožec.

n **Z Blok.** Liberalni dopisnik se je zopet oglasil v »Slov. Domu«. Ne vemo, ali se je še sedaj oddahnil od

strahu, ker je bil oklofutan radi nedostojnega obnašanja v cerkvi, ali je bil res tako otročji, da je čakal, da razpade naše društvo. V dopisu nehote pripozna, da je dolgo upal, da bo na njegovo besedo kar vse prenehalo in razpadlo. Če bi vedel, kako se je društvo v zimskem času okrepilo in naraslo, kako izobno deluje knjižnica, bi bil še z večjo jezo mazal tinto po nedolžnem papirju. Našim liberalcem vedno šumi po glavi, da so napadeni. »Vso stvar ima že sodnija v rokah,« pišejo. Pa se jim kar noče izpolniti želja. Ječa, sodišče, orožniki jim roje v možganih. Ste imeli menda v zadnjem času s takimi stvarmi opraviti? Zdaj zopet pišejo o nekem napadu. Resnicoljubi, z imeni na dan! — Posebno nežno ljubezen imajo naši liberalci do deklet, ki so v Marijini družbi. Zdaj se jim že tu ne zdi nič več varne. Čisto resno svarijske stariše, naj pazijo na svoje hčere, kajti »nikjer,« tako pravijo, »ni lepše priljubljenosti, da se deklet izgubi, kakor je Marijina družba, v kateri se zbirajo fantje in dekleta«. Veselite se, krščanski stariši in veselja poskakujte! Volk je začel varvati jagnje! Sedaj lahko mirno zaspate in ve dekleta ste lahko brez skrbi za svojo deklisko čast. Da nad vse skrbnim liberalcem ne osive lasje, jim povemo v pomirjenje, da se v Marijini družbi zbirajo samo dekleta, ker mladeniške dosedaj še nimamo. — Še nekaj bi kmalu pozabili. Obeta se nam »Sokol«. Prav! Mi upamo pri tem profitirati. Naj se duhovi ločijo! Kar je poštenega, vernega, katoliškega, bo šlo pod naš prapor; kar pa je protikatoliškega pa pod vaš. Napredek v surovosti vam je zagotovljen. Še z večjim veseljem boste zabavljali, sramotili, dajali priimke. V uniformi boste še z večjo navdušenostjo vpili in plesali. Mi pa bomo šli po poti dostojnosti, krščanske izobrazbe in omike do zmage.

n Vipavske novice! Redek praznik smo obhajali 30. marca na Gočah. Obče spoštovana Josip in Marija Ferjančič sta obhajala zlato poroko. Pokanje topičev je oznanjalo vsej vipavski dolini in še daleč naokrog izredno slavlje. V cerkvi pa je daroval sin zlatoporočencev sv. daritev za svoje starše, pri kateri sta oskrbela druga dva sinova orglanje in petje. Pomenljivi cerkveni obred, ki ga je tudi opravil sin zlatoporočencev, semeniški podpravnatelj iz Ljubljane, je ganil navzoče sorodnike in prijatelje do solz. V veseli družbi sorodnikov in prijateljev — s vato so se vrstile napitnice, ki so vse pričale o izredni priljubljenosti obeh slavljencev. Manjkalo pa tudi ni prijetne zabave, za katero je skrbelo zlasti polnoštevilno zastopano pevsko društvo »Nanos« s svojim ubranim petjem pod vodstvom g. Riharda sina zlatoporočencev, ki je pevovodja društva »Nanos«, odkar društvo obstoji. Izmed raznih lepih napitnic naj omenjamo sonet, ki ga je ob tej priliki posvetil vipavski slavček g. Silvester slavljencema! Glasi se:

Premila pomlad zmage god obhaja;
cvetoča sta že vrt domači in trata,
že dol in plan zeleni plašč imata,
oglasil kmalu slavček se iz gaja.

A tudi Vama srce se pomlaja,
ko vidita, oj poročenca zlata,
kako prelepih cvetov sta bogata,
ki z njimi Vas ljubezen srčna spaja.

In cvetje to, ki čast je domovini,
so vrle hčerke vajine in sini,
navdušeni za vero, dom, cesarja.

Naj dolgo sveti Vama sreče zarja,
enkrat pa milost večnega Vladarja
s predragimi na veke vse zedinil!

Omenjeno bodi, da sta dala zlato-poročenca dva sina duhovskemu stanu, katerih eden je semeniški podpravnatelj v Ljubljani, a drugi župnik v Ameriki; eden izmed sinov je sodnik v Podgradu v Istri, drugi župan na Gočah, a ena hči je umrla kot usmiljenka. Izvrstna vzgoja, vseskozi v verskem duhu, dela zlatoporočencema kot staršem največjo čast. Naj bi jo posnemali zakonski v vseh naših družinah! In zato se pridružujemo tudi mi vsem voščilom in čestitkam: naj bi obhajala naša zlatoporočenca tudi še biserno poroko!

n Živela zmaga! Iz Hrenovic se nam poroča: Ker smo prejšnjega župana, g. Ivana Debevca na veliko soboto položili k večnemu počitku, je bila na dan 7. aprila razpisana nadomestna volitev novega župana. Z nekakim strahom, a obenem tudi z upom so korakali naši odborniki na volišče, nasprotniki pa svesti si zmage so naročili na volišču, ki je zajedno gostilna, fino kosilo z ocvrtim jagnjičkom. Dober tek, gospodje! A glej jo smolo, sreča je opoteča! Iz volivnega lokala je prinesel palmovo vejico naš vrli somišljenik, g. Ivan Šantelj iz Gorič, ki je bil kljub načrtom in dogovorom nasprotnikov izvoljen županom. To nas v srce veseli; kajti to je za našo občino zgodovinski dan, ko je prvič izvil nasprotnikom zastavo iz rok naš moč, naš pristaš, ki mu bo mar blagor ljudstva! Pa tudi našim odbornikom je ob tem za našo stvar pomembnem in veselem dejstvu poskočilo novo navdušenje v žile. Zato se pa niso kar nič pomišljali, temveč hajdi okolo mize, ki je bila za nasprotnike pogrnjena, in gostili so se z ocvrtim jagnjičkom in drugimi tečnimi pritklinami, namenjenimi nasprotnikom, dočim so le ti tam neke v kuhinji sline požirali. Prav tako!

n Rakek. Iz našega »Izobraževalnega društva« je potrjen k vojakom g. Ludovik Lenček. Bil je izvrsten igralec in načelnik Orla. Obžalujemo ob izgubi našega vrlega člana, ter se mu ob enem iskreno zahvalimo za ves trud. — Prihodnjo nedeljo dne 17. t. m. bodo zopet enkrat nastopile naše vrle igralke na odru. Igrale bodo dve igri. Uljudno vabimo k obilni udeležbi.

n Senožeče. Našo župno cerkev so obiskali v noči od 6. do 7. aprila tatovi.

Noč sama je bila temna, in deževalo je tudi močno. Povrh stoji cerkev izven kraja; kaj čuda, da so zlodeji mirno lahko izvršili svoje hudobne nakane. V cerkev so vlomili pri stranskih vratih. Odrpli so tabernakeljne na stranskih oltarjih in nato na velikem oltarju, kjer so vzeli monštranco in razmetali iz obhajilnega keliha svete hostije po altarju. Nekaj svetih hostij so odnesli seboj. Obhajilni kelih sam so pa pustili na oltarju. V zakristiji so odrpli vse omarine predale, pokradli dva mašna keliha, razmetali vso mašno obleko. Pri zakristijskih vratih so razbili vse odnešene svete posode in jih zavili v prte. V zakristiji so pometali na tla tudi dve sv. hostiji. Na vrh Gaberka so našli drugi dan razne razbite ukradene stvari, katere so bile brez vrednosti za lopove. Škoda je precejšnja.

Revident g. Florjan Kožuh v Boh. Bistrici je imenovan nadrevidentom.

Iz raznih krajev

Goriško. Deželni odbor goriški razpisuje dva štipendija po 250 kron za obiskovanje znane mlekarške šole na Vrhniki. Kdor dobi štipendij, se mora zavezati, da bode najmanj 10 let služil na Goriškem kot mlekar ali sirarski mojster ali potovalni učitelj. — Pomenljiva zadruga. Dne 11. aprila se ustanovi v Gorici »Sadjerejska zadruga za Goriško«. Zadruga je velikega pomena. Nemci imajo že veliko takih zadrug, a Slovenci, dasi je ravno pri nas tako ugoden kraj za sadjarstvo, še nič. Ni čuda, da nima naše sadje one cene kakor jo zasluži. — Dr. Gregorin je zopet kandidat goriške liberalne stranke za volitev v deželni zbor. — Kandidat S. L. S. je kmet Jožef Babič iz Rodika. — Ljudski shod se je vršil 3. aprila pri Sv. Luciji. Govoril je državni poslanec dr. Krek in deželni poslanec Iv. Piber, oba iz Kranjskega. Shod je bil zelo dobro obiskan. Dr. Krek je govoril o načelih liberalizma in krščanskega socializma, Piber pa je govoril o planinah in pašnikih. — Občinske volitve v Gorici se bodo vršile kmalu. Volivni imeniki so že razporeženi. — Tako je prav. Podbrdom je bilo napovedano predavanje o kmetijstvu v šoli. Ko prideta predavatelja, so bili kmetje sicer zbrani, a v šolo niso hoteli iti. Predavanje se je moralo vršiti v prostorih Katol. slov. izobraž. društva. Kmetje že vedo, kdo vodi šolo. Lep poklon šolski oblasti.

Koroško. Izobraževalno gibanje. V Prevaljah se je ustanovilo izobraževalno društvo. Predaval je gospod Terseglav iz Ljubljane. — Veter iz Kranjskega. Na železniškem shodu je govoril Dobernig, da gre iz Kranjskega neki veter, ki njemu ni

všeč. Verujemo. A tako zabavljanje kaže predrznost Nemca, ko so bili poslušalci njegovi na shodu skoraj sami Slovenci. — Zopet nesreča. V Celovcu se je nevarno obstrelil vseučilišnik Graf, ker se je igral z revolverjem. — Verna vas pri Tinjah. Pogorelo je 5. aprila gospodarsko poslopje vdove Thaler. Dvoje goved je ostalo v ognju, ostalo so rešili.

Štajersko. Slovenska zмага. Pri občinskih volitvah v Polički vasi so zmagali Slovenci v vseh treh razredih. — Šulferajn. Vse podružnice Šulferajna na Štajerskem se bodo združile v Zvezo, da bodo uspešneje mogle delovati za pomemčevanje na mejah. V odgovor naj bi vsa slovenska društva ustanovila obrambne odseke, da uspešneje odbijemo nemški naval in pokažemo, da ostane na slovenski zemlji Slovenec gospodar. — V vlak u okraden. Mesar Schaufinger se je peljal po južni železnici skupaj z nekim neznanim človekom. Mesar je zaspal in se zbudil blizu Pragerskega. Začutil je v vozu neznosen smrad in ko je prišel na prosto, je spoznal, da mu je ukradenih 600 kron. Gotovo je mesarja storilec najprvo oмотil in mu potem izmaknil denarnico. — Oče državnega poslanca dr. Korošca je umrl pri Sv. Jurju. — Štajerski Cirilmetodarji bi imeli radi duhovnike v svoji sredi, menda za reklamo. Izvolili so v odbor gosp. dr. Medveda in g. Vreže. Skoro gotovo ta dva gospoda za izvolitev ne vesta, ker je neverjetno, da bi sprejela izvolitev. — Oslepil in se obesil. V Grižah si je Janez Podlesnik poškodoval oko in šel iskati pomoči v Gradec na kliniko, a že prepozno. Režeža so pripeljali domov nazaj popolnoma slepega. V svojem obupu je splezal na podstrešje in se obesil. — Draginja v Mariboru. Listi poročajo, da je v velikonočnih praznikih stal en liter mleka 48 vinarjev. — Duhovniška vest. Župnija Teharje je podeljena dosedanemu tamošnjemu kaplanu g. Jožefu Čemažarju. Za župnika pri Materi Božji pri Polensaku je imenovan g. Jožef Podplatnik, kaplan na Hajdinu pri Ptuj. — Št. Ilj. Protestantizem se vedno bolj širi v preje popolnoma katoliškem Št. Ilju. Zdaj že hodi v šolo 30 protestantskih otrok. Otroci so od nemških naseljencev iz Virtemberga. Od Slovencev je dozda odpadel od katoličanstva k protestantizmu hlapec Jurij Polančič. Bil je v službi pri protestantu Hemplu. — Posnemanja vredno. Mohorjani v Ljutomeru so zbrali 60 kron za obmejne Slovence.

Dobre knjige

»Turški križ«. — »Tri sestre«. — Dve ljudski igri, spisal dr. Krek. — Te dve krasni igri sta kakor nalašč pri-

šli na svitlo ob sedanjem velikem pomanjkanju ljudskih iger. Zlasti eno prednost teh dveh iger moramo posebno poudariti: pisatelj je silno srečno rešil vprašanje, kako naj bodo pisane igre z mešanimi ulogami za naše ljudstvo. Vsebinsko prve igre je »Domoljub« že prinesel, ko je v »Društveniku« prinesel poročilo o prvi predstavi v Selcih. Obširno oceno druge igre prinese v prihodnjem »Društveniku«, na kar že danes opozarjamo. Cena izvodu je 1 K, deset izvodov 8 K. Dobiva se knjižica, kateri je želeli, da posežejo po njej prav vsa naša društva, v zavodu Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano in pri Katol. slov. izobraževalnem društvu v Selcih nad Škofjo Loko.

Kraljica Dagmar. Zgodovinski roman. Pod tem naslovom je izšla krasna nova knjiga, ki je za naša izobraževalna društva in druge knjižnice velikega vzgojnega pomena. V obliki izredno zanimivega zgodovinskega romana nam opisuje slavni pisatelj duhovnik Beneš Trebizský pokristjanjenje polabskih Slovanov. Novi roman bo vzbudil splošno zanimanje. Cena tej obširni knjigi je 3 K 20 vin. za nevezan in 4 K 30 vin. za vezan izvod. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Izredno lepe nove spominke prvega sv. obhajila pod celuloidom je založila »Katoliška Bukvarna v Ljubljani«. Krasna podoba predstavlja Jezusa s sv. hostijo in приметnimi podpisi. Podoba je na trdem kartonu in pod celuloidom tako prirejena, da se lahko postavi ali pa obesi na steno, ne da bi se dajala v okvir ali pod šipo in ima torej iste prednosti kakor kanontable iz celuloida. Kdor hoče darovati prvoobhajancu spominek trajne vrednosti, da ga bo imel lahko celo življenje pred očmi, naj mu kupi za mal denar 80 vinarjev to sliko. Poština in ovojina za vsak posamezen izvod znašajo posebej 30 vinarjev. Pri naročilu na več izvodov se pojavijo razmeroma manjši stroški za poštino.

Cerkvenim pevskim zborom priporočamo za majnik sledeče skladbe:

Ant. Foerster: 6 Marijinih pesmi za tri ženske ali moške glasove z orglami; cena partituri 1 K 80 vin., posam. glasovom 40 vin.

Stanko Premrl: 12 Marijinih pesmi za mešan zbor; cena partituri 1 K 80 vin., posam. glasovom 40 vin.

Janez Laharnar: Šmarnične pesmi za mešan zbor; cena partituri 1 K 30 vin.

P. Hug. Sattner: Marijine pesmi za mešan zbor in orgle; cena partituri 1 K 80 vin., posam. glasovom 50 vin.

Ant. Foerster: Lavretanske litanije matere božje za ljudsko petje; cena 40 vin.

— »Ave Maria« za sedmeroglasni mešani ali čvetoglasni moški zbor; cena partituri 60 vin., glasovom 20 vinarjev.

Fr. Kimovec: »Ave Marija in češćena Marija« za tri ženske (moške glasove z orglami; cena 50 vin., pet izvodov 2 K.

SODBA

Izkušene
gospodinje:

Kathreiner Kneippova sladna kava je vsakdanja pijača, katera povečuje delavno moč mojega moža in mu ohranja dobro voljo. Otroci uspevajo dobro in v gospodinjstvu si precej prihranim. Vrhtega nam ta kava vsakdan čudovito tekne.

Profesor Cantani, sloveči učitelj na kralj. univerzitetni kliniki v Napolju, se izraža v eni svojih znanstvenih razprav sledeče:

»Z uspehom dajem piti naravno **Franc Jožef-ovo** grenčico svojim bolnikom, boleajočim na **sladkosečnosti**, ki so podvrženi natančnemu zdravljenju. »Franc Jožef-ova« grenčica, zavžita na tešče, izboljšuje prebavo in popolnoma nadomestuje naravne rudninske vode Karlovih varov.«

V lekarnah, drogerijah in prodajalnah rudninskih voda naj se izrečno zahteva staro preizkušeno »Franc Jožef-ovo« grenčico. 7

Naši čitatelji se bodo gotovo radi seznanili z občeznanim domačim sredstvom »Scottovo emulzijo«, ki daleč preseza ribje olje ne le po učinku, ampak tudi po prijetnem vonju in dobrem okusu. Otroci uživajo »Scottovo emulzijo« s posebnim veseljem. Dobi se v vseh lekarnah.

Dobre volje človekove, kakor znano, nič lažje ne skali, nego bolezen ali slabost. Tem dragoceneje je pa dejstvo, da imamo zanesljivo in hitro delujoče zdravilo in domač pomoček proti temu, namreč lekarnarja Thierrya balzam in centifolijsko mazilo iz lekarne pri »Angelju«, A. Thierry v Pregradi pri Rogiški Slatini. Glej več v oglaš.

Dober tek! Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jeve odvajalne Rhabarbara kroglice s znamko „Elsa-kroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa trg 16 (Hrvatsko). 2840 1
